

УДК 006.3:598.2/9

М.А. Листопадський, О.С. Мезінов

*Біосферний заповідник "Асканія-Нова" імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН України
бул. Фрунзе, 13, смт Асканія-Нова, Чаплинський р-н, Херсонська обл., 75230 Україна*

III ОРНИТОШКОЛА "ОБЛІК ПТАХІВ, ЇХ ОХОРОНА ТА ПРИВАБЛЮВАННЯ"

Конференція, Житомир, Поліський природний заповідник, методи обліку птахів

III ОРНИТОШКОЛА "ОБЛІК ПТАХІВ, ЇХ ОХОРОНА ТА ПРИВАБЛЮВАННЯ". М.А. Листопадський, О.С. Мезінов. – Викладено хроніку проведення третьої конференції з методів обліку птахів, що відбулась 16–17 квітня 2010 р. у м. Житомирі. Конференція вирішила вважати кількісні методи обліків птахів пріоритетними. Орнітологічний моніторинг доцільно проводити у складі комплексних біоценотичних досліджень.

III ORNITHOLOGISCHE SCHAULE "ZURECHENUNG VON VUGELN, IHRE SCHUTZ UND ANLOCKUNG". М.А. Листопадський, А.С. Мезінов. – Изложена хроника проведения третьей конференции по методам учета птиц, которая проходила 16–17 апреля 2010 г. в г. Житомире. Конференция решила считать количественные методы учета птиц приоритетными. Орнитологический мониторинг целесообразно проводить в составе комплексных биоценологических исследований.

III ORNITHOLOGICAL SCHOOL "BIRD COUNT, THEIR PROTECTION AND INVOLVEMENT". М.А. Listopadsky, O.S. Mezinov. – The chronicle of III-d Conference was held 16–17 April 2010 at c. Zhytomyr concerning the methods of bird count is presented. On the conference it has been decided to consider that the quantitative methods of bird count are priority. The ornithological investigations should expediently carry out within composition of the complex biocoenotic researches.

Нещодавно у вітчизняній орнітології відбулась значна подія: 16–17 квітня 2010 року пройшла III Орнітологічна школа "Облік птахів, їх охорона та приваблювання". Її організаторами виступили Житомирський національний агроекологічний університет та Поліський природний заповідник. За ініціативою д.с-г.н., професора Анатолія Ільковича Гузія подібний захід проводиться втретє. Метою конференції був обмін науково-практичною інформацією та узагальнення наукових досліджень з проблем методології, використання результатів обліків птахів, їх охорони тощо. У конференції взяли участь понад 30 фахівців, з них 3 доктори наук, а також аспіранти та студенти. Перед початком конференції її учасники відвідали університетський природничий музей, при якому працює лабораторія моніторингу тварин лісу.

Конференція розпочалась з привітального слова проф. А.І. Гузія. Доповідач зазначив, що на сучасному етапі орнітологічних досліджень планомірним є перехід від якісних до кількісних методів оцінки населення авіфауни. Організатор наголосив на потребі проведення орнітологічного моніторингу у поєднанні з іншими напрямками, наданням їм комплексної, біогеоценотичної ваги.

Проф. В.В. Серебряков поділився інформацією і враженнями від орнітологічних конференцій, що проходили останнім часом у Західній Європі, у роботі яких він брав участь. Він зазначив, що європейська орнітологічна спільнота перш за все стурбована глобальними процесами у змінах напрямків та інтенсивності сезонних міжконтинентальних міграцій. Зокрема, значною проблемою на шляху до вирішення цього питання вважається брак фенологічної інформації у часовому зрізі, відсутність єдиного кадастру фауни України. Було зазначено, що кафедра зоології Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка має понад столітній фенологічний ряд щодо лелеки білого *Ciconia ciconia* Linnaeus, 1758 в Україні. Вона була започаткована відомим українським зоологом К.Ф. Кеслером. Також В.В. Серебряков відмітив значну представленість молоді серед учасників конференції, вважаючи це позитивним явищем.

Після пленарної частини, яка проходила на факультеті лісового господарства Житомирського національного агроекологічного університету, учасники конференції від'їхали до Поліського природного заповідника, де і продовжувалися секційні засідання.

Під час поїздки до заповідника учасники конференції відвідали Овруцький лісгосп, директор якого ознайомив присутніх з історією краю, сучасними проблемами та перспективами лісового господарства у регіоні. Він наголосив на потребі співпраці установи з вищими навчальними закладами Житомирщини.

У заповіднику усіх зустрів директор – Сергій Миколайович Жила – відомий теріолог, знаний і переконаний служитель заповідної справи на Поліссі. Він привітав учасників конференції, ознайомив з сучасним станом заповідника, його площею, інфраструктурою, співвідношенням угідь, біотичним та абіотичним різноманіттям, загальними напрямками сукцесій фонових екосистем. Окрім того, окреслив поточні та перспективні роботи колективу та наголосив на доцільності створення транскордонного заповідного об'єкта за рахунок приєднання сусідніх територій.

На конференції заслухано 12 доповідей, які були спрямовані на висвітлення орнітологічної ситуації від заходу країни до південного сходу. Особливу увагу приділяли динаміці чисельності та змінам у біології птахів. Співробітник Карпатського біосферного заповідника Б.Й. Годованець охарактеризував сучасний стан популяцій рідкісних птахів Карпат. У значному обсязі були представлені матеріали щодо населення птахів Полісся, Київщини, Поділля. Оригінальну доповідь зробив О.О. Герасимчук про заселення водно-болотними птахами техногенних водойм Криворізького залізничного басейну. До уваги учасників конференції представлено повідомлення на теми: "До питання кільцювання крижня в Асканія-Нова" (Мезінов О.С.) та "Дендрофільна орнітофауна цілинного степу Біосферного заповідника "Асканія-Нова": просторовий розподіл та значимість у населенні" (Листопадський М.А.).

17 квітня, ще до сходу сонця, під головуванням С.М. Жили гості вирушили на екскурсію природними комплексами Поліського природного заповідника. Особливо яскраві враження екскурсанти отримали від боліт, пралісів та місцевої ліхенофлори. Привертало до себе увагу гармонійне поєднання господарської діяльності місцевого населення з функціями заповідника. Під час виходу у поле С.М. Жила більш детально розповів про фауну ссавців та птахів заповідника, її сучасні особливості: поширення та екологію, зокрема про вплив гідрологічного режиму на лісостани.

На завершення конференції було переглянуто відеофільм про заповідник. А.І. Гузій подякував всім за плідну працю, та наголосив на доцільності активізації орнітологічних досліджень водно-болотних угідь північних регіонів України, уніфікації методологічних прийомів з обліків фауни птахів різних таксономічних груп та угруповань, проведенні біотехнічних заходів щодо приваблювання птахів. Звернуто увагу на незначну представленість учасників з південних та східних регіонів України. Слід зазначити, що представництво степових заповідників на конференції обмежилось авторами цього повідомлення. Наступна школа буде проведена 2011 року за 2-ма напрямками: методи обліків птахів (за традицією) та дослідження орнітофауни водно-болотних угідь. Збірка праць наступної IV конференції буде включена до переліку фахових видань України.

Надійшла 16.07.2010 р.